

rukopisi se ne vraćaju (VIII)

arkadije arkanov

ARKADIJ ARAKANOV (1933), ruski sovjetski prozni i dramski pisac, doskora poznati-ji čitaocima samizdatske književnosti nego onima koji čitaju časopise i knjige objavljene u SSSR. Povremeno se javljao sa humoreskama na poslednjoj stranici moskovske Literaturne gazete. Sa dve ploče je zastupljen u samizdatskom i tamizdaskom almanahu *Metropol*. Roman *Rukopisi se ne vraćaju*, Arkanovljevo prvo javljanje sa većim proznim tekstom, objavljen je u časopisu *Junosč*, sveska za decembar 1986. godine. Naslov romana, pogotovu uz piščevu žanrovsku odrednicu »nenaučna fantastika«, upućuje na Bulgakovljevo *Rukopisi ne gore*.

— Dodavola! — ne podižući glavu preteći pita N. R. — Šta možete reći? A?

— Pa, znate, čudan rukopis smo dobili, — odgovara Aleko Nikitič iskoračivši korak napred.

— A koji je danas dan? — pita N. R. kao i ranije preteći, kao i ranije ne podižući glavu.

— Jutros je bila sreda, — odgovara Aleko Nikitič što može mirnije.

— A šta vi o tome mislite? — N. R. se obraća Indeju Gordejeviču.

— Uopšte... ako po kalendaru... — Indeju Gordejevič zeva.

— Pitam koliko dana je prošlo od te noći, — N. R. se na svojaj okretnoj stolici okreće prema prozoru, i rukovodilci časopisa mu sada vide samo leđa, — od one noći kad je nad gradom visilo »neznano šta«?

— Tri? — nije baš siguran Indeju Gordejevič.

— Može biti, koji je danas dan?

— Četvrti? — još uvek je nesiguran Indeju Gordejevič.

— Aha!... Sami ste videli?

— Kako se može videti ono što ne postoji? — pokušava da se našali Aleko Nikitič. — U nedelju se gradom muvalo mnogo pijanog stanovništva... A u takvom stanju se može videti sve što zaželiš... Već smo kod akademika naručili antialkoholičarski članak.

— A ja sam video! — prekide ga N. R. udarivši pesnicom po dasci ispod prozora. Još uvek sedi ledima okrenut posetiocima. — A vi, naručili antialkoholičarski članak protiv mene!?

— Aleko Nikitiču, — oprezno će Indeju Gordejevič. — Ja ne pijem, ali i ja sam video...

»Izdaje! — tužno misli Aleko Nikitič. — Odmah izdaje...«

I počinje tražiti izlaz:

— Pošteno govoreći, i ja sam u prozoru video nekakvo svetluca-
nje...

— Znači, i vi ste videli! — zaključuje N. R. i nastavlja: — A sad mi recite, kad ste i vi videli, zašto ja već četvrti dan dobijam anonimna pisma? Zašto narod smatra da ga obmanjuju skrivajući postojanje očigledno neverovatnog? Zašto vaše novine do sada nisu istupile s naučnim dokazima o apsurdnosti svega što smo svi, između ostalih i vi i ja, videli? A? Zašto? Ko je urednik novina? Vi ili ja? Ako sam ja, ustupite mi vašu fotelju, a vi sedite u moju i odgovarajte na ispravna pitanja radnika!...

— Mi imamo neku vrstu časopisa, a ne novine, — umiljato odgovori Aleko Nikitič, — periodično izdanje. Jednom mesečno... Ne možemo toliko operativno.

N. R. se u fotelji okreće za sto osamdeset stepeni, podiže glavu i vidi da pred njim stoje Aleko Nikitič i Indeju Gordejevič, saradnici časopisa »Polje—poljiško«!... I on dostojanstveno menja situaciju:

— Vidim. Nisam slep... Ali kako su novine?... Šta Čepurnoj ima umesto glave?...

— Istinu govoreći, — živne Aleko Nikitič, — Čepurnoj možda nije loš novinar, ali za glavnog urednika tako operativnog organa, kao što su novine...

»Ukopava! — misli N. R. — Odmah ukopava.«

— Što se tiče našeg časopisa, — stiče hrabrost Aleko Nikitič, — Indeju Gordejevič i ja smo nešto već predložili... Čvrst otpor, naravno, ne možemo pružiti, ali urazumljujuću crticu ćemo štampati...

— Da, to se mora, — Odobrava N. R. — A šta je vas snašlo? Aleko Nikitič iz tašne vadi rukopis i spušta ga na sto N. R.-a. Indeju Gordejevič u nezgodan čas zeva.

— A zašto ste vi kao usrani mačak? — N. R. gleda Indeja Gordejeviča.

— Objasniću, sve ću objasniti, — izvinjava se on.

— Delce su nam podmetnuli, — dodaje Aleko Nikitič. — Nije baš jednostavan slučaj. Drugi put ćemo, vrag ga odneo, vratiti... neće nam nedostajati. Radakcijska ladica nam je prepuna... Ali postoje indicije da autor nije običan, da je u odnosu sa... — Aleko Nikitič značajno prstom i pogledom pokazuje tavnicu.

— Sa čim je u odnosu? Sa onim što je visilo na nebu? — podsmeva se N. R.

Ali Aleko Nikitič je zabrinut, njemu nije do šale.

— Kad bi, — govori sa uzdahom. — Ali tu se mora misliti na nešto više... Autor je po nekim obaveštenjima nečiji značajan sin... A u takvim slučajevima moramo biti posebno odgovorni i pažljivi... Ne treba, naravno, popustiti, ali opasno je i traumirati... Tim pre što nam se sa takvog nivoa ne obraćaju baš svakog dana... I za prestiž časopisa, a, možda, čitavog grada...

— Otkud znate da je nečiji sin? — pita N. R. strogim glasom.

— Ja ništa ne znam, — zeva Indeju Gordejevič, — ja ga nisam video...

»Plaši se, — misli Aleko Nikitič, — sigurno se plaši.«

— S jedne strane postoje obaveštenja, — kaže, — a sa druge, video sam ga...

— Šta je, ličnu kartu vam je pokazao? — pita N. R.

— Ne... Ali ostavlja utisak... Plav, sa svetlim očima... Njuh mi je pseci... Još iz centralnih novina... Izgled mi je siguran... Drzak...

— U kom smislu? — strogo traži preciziranje N. R.

— U dobrom, — odmah se ispravlja Aleko Nikitič. — U smislu dostojanstva...

— Da, — nadahnuto izgovori N. R. — Sad raste snažna omladina, slobodna! Takva se omladina mora podržavati! Zeleno svetlo! Otvorena vrata!

— A ako on nije od te omladine? — oprezan je Aleko Nikitič.

— Pa, reci mi, pobogu, Aleko! — N. R. ustaje od stola i u čarapama šeta po kabinetu. — Ko je gazda časopisa? Ti ili ja? Ako sam ja, daj mi tvoju fotelju i uzimaj moju... Uzmi i moju platu... Uzmi i moju odgovornost... A ja ću ti dolaziti i postavljati pitanja! A ti ćeš me koristiti!...

»Šta se to kod tebe, N. R., — reći ćeš, — šta se to kod tebe u časopisu dešava? Šta taj tvoj slikar, kako li se zove, Zenovolac, ili tako nešto, dozvoljava sebi da crta? Telefoniraju mi, razumeš, solidni ljudi, poštovani drugi, uznemireni su. Romantiku si potpuno zapustio!... A gde je naš današnji Romeo? Gde su Julije?... Gde je mesto podviga? A? »Pitaćeš me ti!...«

— Uzgred, Aleko Nikitiču, — prikrivajući dlanom zevanje, javio se Indeju Gordejevič, — s Damenlibenom bi trebalo završiti!

— »Opet izdaje!« — misli Aleko Nikitič.

— Vas ništa ne pitam! — grakće N. R. — Makar i bili u pravu!... Sam davno zna kakvi dolazite na prijem! Neobrijan! Zevate kao da ste čitavu noć vukli drva!...

— Indeju Gordejevič nije žustar zbog godina, — značajno nastavlja Aleko Nikitič.

»Potapa! — misli Indeju Gordejevič. — Potapa, podlac!«

— Objasniću, — pravda se on. — Sam ću objasniti...

— Ja ću objasniti! — viče N. R. — Zašto ste mi dovukli ovu stvar? — Trese rukopisom pred nosom Aleka Nikitiča. — Ko odlučuje? Vi ili ja?... Ako stvar valja, štampajte! Ako ne valja — u koš!... Hteli bi odgovornost da prebacite na mene?

— Ne. Ali ako je autor... nečiji sin, onda...

— Zar mu na čelu piše da je nečiji sin?

— Samo smo hteli da vas zamolimo... da pomognete da se nešto objasni... Imate veze, direktan izlaz...

— Izlaz? Kuda?... Kako je autorovo prezime?

— O tome se i radi, nema prezimena...

N. R. seda za sto, primiče telefon, odmiče čašu s čajem, spušta dosije u ladicu, iz futrole izvlači naočari, prelistava kalendar, popravlja čašu s olovkama, izvlači dosije iz ladice, vraća naočari u futrolu, odmiče telefon, primiče čašu s čajem.

— S vama uopšte nije dosadno! Nema autora! Nema prezimena! A N. R. sve treba da objasni?...

— Makar približno, — navaljuje Aleko Nikitič. — Kad bi znali ko ima decu od dvadeset pet godina... Devojke otpadaju... Nacionalne manjine otpadaju... Deca diplomata nas ne interesuju — nisu baš značajni... Pa i ministarska — samo delimično.

N. R. ponovo po stolu pomera rukovodilačke atribute, a misli mu teku približno ovako: ako je autor nečiji sin, i stvar bude objavljena u časopisu, a N. R. nije u toku, glavne kupone će odrezati Aleko Nikitič. Ako autor nije nečiji sin, a stvar se objavi i nema skandala, nema veze, ali ako se objavi i nastane skandal, glavni udar će se sjuriti na N. R.-a, čak i slučaju Alekovog hitnog penzionisanja. Ako se stvar ne objavi, a autor je samo autor, sve je u redu. Preživće se! Ali ako stvar ne bude objavljena, a autor je nečiji sin, smatraće se da je N. R. oprezan, ili da nešto ima protiv autorovog oca, i nikakvo penzionisanje Aleka Nikitiča neće pomoći. Šta da se radi? Pokušati, svojim kanalima, utvrditi čiji je sin autor. Ludački zadatak, ali drugog izlaza nema. Samo je potrebno da inicijativa potekne od Aleka. Do tog zaključka treba i sam doći...

Gledajući kako se N. R. igra stonim rukovodilačkim atributima, Aleko Nikitič razmišlja: znači, priključićemo N. R.-a svojaj kompoziciji kao lokomotivu... S-s-s... Pa, neka je autor sinčić... Štampali smo njegovo delce. Počinje »ura!«. Ali kakvo »ura!«? »Ura!« od vrha do dole, a glavno »ura!« N. R.-u. Aleku Nikitiču neće vikati »ura!«. U najboljem slučaju »ura!« će mu na uho promrmljati N. R. Aleko Nikitič zna kako se te stvari rade. Davola on ima od te pohvale N. R.-a. Nije baš neka kvrga. Bilo bi dobro, naravno, običi njega, štampati delce, a on stvarno bude sinčić. Tu je, naravno, šansa da se pobeđi i uspe da se pokupe plodovi, ostavivši N. R.-a, kako govori Kolbasko »iza zastora«. Ali takav postupak je riskantan. Konjče je već prilično ocrnjeno... A autor nije sinčić?... A mi već objavili!... I nekome se ne sviđa! A N. R. ništa nije znao! S-s-s...

Šta bude, biće... Kao što se kaže, njegova pasja rabota... Ali ona koja Aleku Nikitiću ne skida glavu — to je činjenica. Zna on kako se to radi. Jer bolje je, kao što govori isti onaj Kolbasko, »ne dobiti premiju, ali ostati na svome«... A već je i vreme, a i uzrast je takav, da je najvažnije ostati na svome... Neka on i telefonira, neka se češe... Pritisnućemo ga. Lokomotiva stoji — i kompozicija stoji. Lokomotiva se trgla, i vagončići su pošli za njom. Dovedli se lepo. Brodolom? Tužno. Ali vagoni nisu krivi, vukla ih je lokomotiva...

Indej Gordejević zeva i nekoliko puta lovi sebe da drema. Ovde, u kabinetu N.R.-a, stojeći pored Aleka Nikitića pred N.R.-om. Ali u borbi sa snom on se iz sve snage trudi da ne izgubi osnovno... Nikitić ima svoju igru, N.R. svoju, a ima i Indej Gordejević svoju. U slučaju dobitka oni s Indejem Gordejevićem neće deliti. U slučaju skandala Nikitić će se potruditi da od njega napravi žrtvenog jarca i preda ga N.R.-u. Onda, zašto bi, pita se, on, Indej Gordejević, ulazio u igru? Idemo, Rigonda... Stop!... Ne spavati! Ne spavati!... Nije mu nužno da ulazi u tu igru. Ima on svoju muziku... Piano!... Pianissimo!... Ne treba to štampati!... Ne treba!... To ću i pevati na motiv »Prologa« iz Leonkavala... Igrati, kad sam u bunilu... Ne shvatam ni svoje reči, ni postupke... Stop!... Ne spavati!... Ne pevati!... Stajati!... Potruditi se da učvrste sumnje... A vredi li? A možda nije potrebno? Asocijacija... Aluzija... Zašto?... Kome?... Idemo, Rigoša! Stop! Ne spavati! Stajati! Misli!... Izašla povest... I uspeh. Kriv. Potcenio... Činilo se... Sad vidim da sam pogrešio... Ali ne iz zlih namera, nego iz najboljih pobuda... Hteo sam bolje... Uvek hoću bolje... Idemo, Rigoša! Stop! Ne spavati! Stajati!... Razumeti!... Zamerice, našalice se... Jarac si ti, Indeju Gordejeviću!... Ali na pozadini opšteg uspeha — nije smrtno... A ako bude skandal? Onda, na vreme sam govorio, sećate se? Još u kabinetu N.R.-a. I na redakcijskom kolegijumu... I Rigonda će potvrditi... Stop!... Ne spavati!... Stajati!... Vrte!... Gledati!... Uvrediti!... Mrzeti!... Pritiskati sve!... Trpeti sve!... Mrzeti sve!... Zavisiti od svih!...

— Slušajte, — N.R. udara pesnicom po stolu, — idite kući i spavajte! Snačićemo se mi i bez vas!

— Objasniću!... Sve ću sad objasniti!... — Diže se iz nepostojanja Indej Gordejević. Došao je njegov trenutak. Sad će on N.R.-u reći svoje mišljenje. Poslednji put zeva. San kao da je rukom odnet. Neobična hrabrost! Lakoća i euforija. — Molim oproštaj, ali i pri krajnjoj fizičkoj iscrpljenosti u mene je bistra glava, lično smatram da se uzalud bakkćemo sa tim ko je autor.

— Zanimljivo, — kaže N.R.

— Veoma interesantno, — prihvata Aleko Nikitić.

— Da, da, — nastavlja Indej Gordejević, — naš časopis čitaju svi slojevi grada, i učenici, i domaćice, i penzioneri...

— To je divno! — kliče Aleko Nikitić i tražeći podršku, gleda u N.R.-a.

— Divno, — saglašava se Indej Gordejević, — ali ne potpuno. Delo pokazuje određeni uticaj na neke vidove međuljudskih odnosa.

— Pa to je dobro, — shvata N.R. — Eto zašto vi zevate!

— To je počelo posle čitanja, — tajanstveno govori Indej Gordejević i nastavlja: — Zato se i plašim, šta ako delo tako bude delovalo na učenike, na radničku klasu, na kolhozničke, posledice mogu biti nepredvidive... Inteligencija — davo neka je nosi! Ona nas ne čita.

— Eto! — N.R. Ustraje od stola. — Ja ću pročitati. — Spušta ruku na delo. — Proveriću. — Primiće telefon, odmiche čašu s čajem. — Posavetovaću se s kim treba i odlučiću! — Iz ladicе vadi dosije i, odmakavši telefon, ponovo ga vraća u ladicu. — A vi radite, dajte da se slaže, ilustruje... Samo Zenovolcu ne dajte! Šije ću vam zavrnuti!

N.R. Primiće telefon, uvlači noge u cipele i, zategavši sako, bira broj.

— Peljzemuha Sergejevna, — umiljato peva u mikrofoni. — Dobar dan, mila... Kako zdravije? Kako suprug?... Odlučno... Peljzemuha Sergejevna, sam je?... Spojte me s njim, kako se oslobiditi... Hvala, mila... — N.R. spušta slušalicu, izuva cipele, odmiche telefon, primiće čašu s olovkama, iz džepa izvlači maramicu, razvija je, presavija na četvoro, vraća je u džep, odmiche čašu s olovkama i surovo završava: — Tako prenesite! I njemu ću zavrnuti šiju, i vama...

N.R. tromo maše rukom u pravcu vrata, i Aleko Nikitić i Indej Gordejević izlaze iz kabineta. ... A N.R., držeći ruku na telefonu, nasumce otvara rukopis i počinje da čita.

»Već nekoliko dana i noći Čikinit Kaelo nije napuštao svoju terasu sastavljajući sve nove i nove plamene pozive građanima, i već nekoliko dana i noći četvorica pripadnika službe tihog motrenja nisu odvajali pogled od terase čekajući znak Čikinit Kaela, ali ljubazni posetilac, bradonja obrijane glave se nije pojavio. A događaji su dobijali ružnu boju... Pa-pa-pa... Pe-pe-pe... Nikada još veliki madrant i njegova zemlja nisu bili toliko snažni kao danas. Nikad još nebo nad našim glavama nije bilo ovako vedro. Ljudožderi iz Zemlje Poganih Lica... Pa-pa-pa... Jadni ljudožderi iz Zemlje Poganih Lica... Pe-pe-pe... Prezreni ljudožderi iz Zemlje Poganih Lica organizovali su protiv madranta Veliki Pohod... Pe-pe-pe... pohod jednak samoubistvu. Njihove fregate su sve bliže našim obalama. I svaki, čak i najništavniji talas, čak i najlakši dašak vetra približavaju... Pa-pa-pa... nepovratno ih približavaju neminovnoj pogibiji... Pe-pe-pe... neminovno ih približavaju nepovratnoj... Pe-pe-pe... Čikinit Kaelo briše znoj... Nebo! Pogledaj kako je umoran Čikinit Kaelo!... Oцени, uzvišeni madrantu, veliki stepen odanosti Čikinit Kaela!... Pe-pe-pe... Ali naša nepobediva, sigurna u svoju moć, vojska smeši se neprijatelju svim puškarnicama svojih utvrda. Ona će presresti nezvanog došljaka smehom sabalja i kikitom olova!... I već se u vazduhu čuje poznato »klac-klac«. To od straha zveče njihove pagane čeljusti!... Pa-pa-pa... I već vazduhom odjekuje poznato »klac-klac«. To se o sveto kamenje lome njihove pagane žute kosti!... I u taj teški radosni čas... Pe-pe-pe... Suviše jako... I u taj radosni teški minut... nalaze se malodušni pojedinci... Pa-pa-pa... nalaze se dva tri

malodušnika, koji se plaše nekad voljenog psa našeg madranta, a sada pesbesnog psećeg izroda, koji skače po gorama, izazivajući smeh i mržnju čak i žena, staraca i dece svojim bezvrednim zlobnim ispadima!... Čikinit Kaelo je ispio dva gutljaja osvežavajućeg mindaga... I mnogim od ta dva tri malodušnika, kojima je sigurno privremena vrelna sunca usijala mozak, u noćima se prikazuje nekakav Ferugo, koji poziva pse da rastrgnu svoje gospodare... Pe-pe-pe... zaboravljajući da je pravi pas spreman da da život za svog gospodara... Pa-pa-pa... dajući željeno za stvarno, nekome se čini da neki građani i ribari, odazivajući se pozivima nepostojećeg Geruga, odlaze u planine i tamo razoružavaju vojne odrede, zaboravljajući... Sta je ovo? Zar je Čikinit Kaelo osetio želju?... Žeglarda! Žeglarda! Tako je! Neka je proklet taj zov!... Zar baš sada?... Žeglarda... zaboravljajući... Pe-pe-pe... da u stvarnosti neki građani i ribari... Pa-pa-pa... Žeglarda... u senovitoj hladovini stenovitih planina i vrhova... žurim k tebi, Žeglarda... mirno opšteći s madrantovim vojnicima, koji im dobrovoljno daju da se poigraju s njihovim oružjem... Pa-pa-pa... pe-pe-pe... pa-pa-pa... pe-pe-pe... zagrlj me, Žeglarda! I građane u patriotskom zanosu... jače, Žaglarda... nude vojnicima svoje žene, koje su u zamornoj ekstazi... razaram te, Žeglarda-a-a... izvijujem ljubavni krik... pe-pe-pe...

Čikinit Kaelu je laknulo... Dalje, Žeglarda. Našla je vreme da uznemirava Čikinit Kaela! Kakva sramota!... Vrućina...

Znoj je lio s Čikinit Kaela... ljubavni krik, koji neki skeptici prihvataju kao pozivni krik poludele životinje...

Čikinit Kaelo je povratio nekadašnji korak... dobro je što nema nikakvog Feruga, zato što on jednostavno ne postoji... Pe-pe-pe... Čak i ako se pojavi takav ludak, svaki pošten građanin će ga otkriti, uhvatiti i baciti pred madrantove noge, zbog čega će biti proglašen za ministra, o čemu je veliki madrant već izdao odgovarajući ukaz, jer da postane ministar mašta svaki običan građanin... Pa-pa-pa... Smiri se, Karasko! Smiri svoj gnjev! Sutra će svi građani, kao jedan, pojuriti tvojim od vrućine prašnjavim vrhovima i u krčazima će ti doneti živu vodu, da bi te napojili i umilostivili, Sveta Karasko, i okrenuli tvoj gnjev na nepostojećeg Feruga, koji je na nas navukao nevidenu vrućinu i izazvao tvoje opravdano negodovanje!... Pa-pa-pa... Sutra ćemo napojiti Karska, koja jeste! Danas ćemo uloviti Feruga, kojeg nema! I čekaju nas svežina i sreća, koje će nam zbog toga pokloniti uzvišeni i slavni madrant!...

I zadovoljan stvorenim, Čikinit Kaelo se u nemoći zavalio na naslon fotelje.

Bradonja obrijane glave je pred njim iznikao neočekivano, kao iz vazduha, mnogo pre dogovorenog vremena... Pa-pa-pa... Čikinitu Kaelu je srce tako zalupalo da je izgledalo kao da bradonja obrijane glave čuje taj zvuk. Ali bradonja obrijane glave, bezosećajno gledajući Čikinit Kaela svojim zelenim očima, pružio mu je u rolnu uvijen list skupe kartije. Ferugo zahvaljuje gospodaru Alamanaha za žuti kamen i, obrabren, šalje Čikinit Kaelu nov sastav. Računajući na uspeh i naklonost... Pe-pe-pe... Nesumnjivo, ljubazni posetiće, nesumnjivo... Čikinit Kaelo, teško dišući, s naporom prigušujući uzbuđenje, raširio je lepršave zavese, što je bio znak četvorici pretstavnika službe tihog motrenja... Pa-pa-pa... Naravno, ljubazni posetiće... A danas je tako sparno, zar ne?

A četvorica predstavnika službe tihog motrenja su već izašla iz svojih skloništa.

Čikinit Kaelo je drhtavom rukom prihvatio svitak skupe hartije i, jedva pomičući noge koje su najednom postale teške kao olovo, vratio se na svoje mesto... Pe-pe-pe... Odmah, odmah, ljubazni posetiće... O, nebo, kako je starom Čikinit Kaelu teško da diše!

Ali nije mu postalo lakše ni kad su na posetioca nabacili crnu vreću i vezavši ga lancima izvukli na ulicu.

Sparno! Nema spasa od zapare!... Pe-pe-pe... Nečim teškim udaraju Čikinit Kaela po potiljku i slepoočnicama. A napisano na skupom listu hartije se razliva, i slova postaju crvena i počinju nekako igrati... Pe-pe-pe...

Rob svoj život živi ropski

u čežnji za slobodom.

Slavi juče, proklinje danas,

uzda se u sutra.

I dolazi njegovo dugočekano sutra...

I šta

Već slavi sve što je juče

proklinjao...

Proklinje sve što mu je juče...

bilo nada,

Ponovo se uzda u sutra,

i sutra opet dolazi...

Samo što roba više nema — on je juče

prešao u grob,

Deci je svojoj zavetovao nadu

u novo sutra...

A šta robu od života prokletog

ostaje,

Ako večno sutra

nesrećan videti neće?

Samo jedno —

žed za slobodom da utoli

danas!...

Pa-pa-pa... Pe-pe-pe... Ko je taj Ferugo?

Ali Čikinit Kaelo neće saznati ko je Ferugo, čak neće podići glavu kad k njemu ude novi stariji prepisivač, koji je zamenio kažnjenog, i ugleda Čikinit Kaela kako sedi na svom mestu s listom skupe hartije u rukama. Na njegovom licu se zaledilo pitanje na koje neće dobiti odgovor. I Čikinit Kaelo neće čuti novu glasnu riku Svete Karasko, i Čikinit Kaelo neće primetiti čak ni da je već umro.

S ruskog: Aleksandar Badnjarević